

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

6. štev.

V Ljubljani, dne 20. marca 1897.

VII. leto.

Tajna volilna pravica in klerikalna stranka.

Klerikalna stranka se rada ponaša, da ima narod, zlasti pa kmete za seboj. To kažejo tudi volitve. Na kmetih zmagujejo običajno z velikimi večinami klerikalni kandidatje. Kdor pa razmere bolje pozna, pa vé, da večina naroda ni klerikalna. Ljudje na deželi se le duhovščini pokore zaradi silnega pritiska raznih klerikalnih agitatorjev. Bojé se, da bi jih duhovščina z lece ne obirala in proglašala za slabe kristijane. Ravno k sodišču vsakdo ne mara vedno letati tožit zaradi razžaljenja časti, in tudi se klerikalci malo zmenijo, če kdo plača nekaj globe, ali pa pride nekaj dnij v zapor. Notranjski narodnjaki vedo lepe stvari povedati o tem pritisku.

Poleg tega je klerikalna gospoda jako maščevanja željna. Če kdo ne voli z njimi, začno proti njegovi trgovini ali obrtniji silno agitacijo. Celo v Ljubljani smo take slučaje opazili. Toliko huje mora biti na kmetih, kjer se ljudje proti klerikalcem še manje pomagati znajo.

Klerikalci zanašajo prepir v družine in marsikdo klerikalno voli, da ima mir pred ženo ali pa pred klerikalnimi vaščani. Sicer pa pri klerikalcih igra veliko ulogo pijača, da celo denar. To se je videlo zlasti pri volitvi

za peto kurijo v Ljubljani. Še le klerikalno vino je pri mnogih volilcih rodilo krščanskosocijalno prepričanje. Znani so slučaji, ko so se glasovi kupovali po kroni.

V peti kuriji in v kmetskih občinah je klerikalna stranka dobila veliko večino, a ta večina ni izraz pravega ljudskega mišljenja, temveč izraz klerikalnega nasilstva.

Da je vse to res in še več, kar smo tukaj pisali, je potrdila sama klerikalna večina v deželnem zboru kranjskem. Narodni poslanec g. dr. Majaron je predlagal, naj se upeljejo za kmetske občine na Kranjskem neposredne in tajne volitve. Če bi se bil tak zakon sklenil, bi bile se po državnozbornem volilnem redu tudi za državni zbor upeljale neposredne in tajne volitve za kmetske občine in peto kurijo.

Ko so klerikalci to slišali, jih je kar kurja polt oblila. Če se upeljejo take volitve, potem ne bode še tak pritisk več mogoč, ker nobeden ne bode vedel, kako bode kdo volil. Tudi pijača ne bode toliko izdala, ker vsi ne bodo klerikalno volili, ki so klerikalno vince pili. Sicer pa kdo bode napajal ljudij, o katerih nima nobenega jamstva, da bodo po njegovi volji volili.

LISTEK.

Mlinar in hudoba.

(Konec.)

„Mlinar Miha!“ reče jeden iznenadoma.

„Pogodil si“, reče drugi, „ako on ni, kdo bi mogel drugi biti.“

„Ali naj ta skoro umrje!“

„A primojdunaj ni potrebno! on je v naši občini oče in mati,“ se drugi oglasi.

In tako so se še nekaj časa razgovarjali; a vender jim je bilo težko pri srcu, dokler niso naposled se razšli misleč, zakaj da ne dobijo dežja.

Zopet je nekoliko dnij prešlo, a z neba je solnce pripekalo, kakor dosedaj. Nato se je govorica po soseski raznesla, da ne bode tako dolgo dežja, dokler ne umrje

mlinar Miha; iz prvega se je bolj na tihem govorilo, a pozneje že glasneje.

Jednega jutra je začel neki mož pripovedovati svoji ženi, da se mu je v sanjah prikazal tisti neznani potnik ter mu rekel, da naj nikar ne čakajo na smrt mlinarja Mihe, ampak naj ga s sveta spravijo, kako tako. Te sanje je ta žena drugi ženi pripovedovala, in glej čuda, mož te druge žene je imel ravnoiste sanje, in ne samo ta dvojica, ampak tudi vsi drugi, kateri so videli onega neznanega potnika, sanjali so ravno tako.

Ko je zopet tri dni prešlo, in le še ni deževalo, začeli so se Dobrovčani na tihem pogovarjati, kako da starega Miho s sveta spravijo. Žal jim je bilo za starega mlinarja, ali kaj hočeš, zaradi jednega starca naj bi celo selo trpelo.

Mej tem, ko so se tako pogovarjali, kako bi najložje starega mlinarja v stran spravili, vzame satan svojo

S tako volilno pravico se torej omeji le pridobivanje glasov z vinom ali denarjem. Vsaka poštena stranka more le želiti, da se to doseže.

Katoliška stranka pravi, da mora vprašati svoje volilce. Ta izgovor je popolnoma prazen. Volilcem se gotovo nobena pravica ne prikrajša, če se jim omogoči popolnoma neodvisna volitev. Seveda ni izključeno, da se katoliški volilci izrečejo zoper tajno volilno pravico. Može, ki se sedaj iz strahu pred župnikom ali kapelanom ne upajo voliti po svojem prepričanju, se tudi po shodih ne bodo upali izreči za tajno volilno pravico, če bodo duhovniki za javno. Vsaj bode se vsakdo bal priti na sum, da je tudi on prikrit liberallec. Seveda klerikalna gospoda je zvitá. Odgovornost za svojo nazadnjaško politiko hoče izvrniti na volilce.

Vsakemu razsodnemu človeku je pa jasno, da se klerikalna stranka boji za svoje mandate, ker dobro vé, da ljudstvo klerikalnih pretiranostij ne odobrava. Naj klerikalna stranka še tako ugovarja, da ne deluje s pritiskom, vse jej nič ne pomaga. Dokler ne glasuje za tajno volilno pravico, imamo pravico najslabše stvari

misлити o nji. Šele, če zmaga pri tajnih volitvah, bode zares mogla reči, da je narod za njo.

Kakor povsod, se je tudi v tem vprašanju pokazala vsa klerikalna hinavščina. Njih listi so že dolgo časa pisali za tajno volilno pravico, v deželnem zboru so se pa razun g. kanonika Kalana vsi uprli tajni volilni pravici. Pa še Kalan gotovo odobrava delovanje svojih somišljenikov, a javno se proti tajni volilni pravici izreči ne more, ker je kot urednik „Slovenca“ zastopal nasprotno stališče. Gotovo bi ne bil ostal v klubu te stranke, če bi se v istini v tako važnem vprašanju ne strinjal z njo. Za tajno volilno pravico so pisali le za tegadel, da ljudstvo preslepe in zlasti delavce obdrže na svoji strani, ker se je bližala volitev v peti kuriji.

Tukaj so klerikalci zopet pokazali znano svojo hinavščino, katero smo že opazali, ko je šlo za razširjenje volilne pravice v državnem zboru. Tedaj so klerikalni listi v Ljubljani se nauduševali za najširšo volilno pravico, na Dunaju so se pa baš klerikalci razširjenju volilne pravice najhuje upirali. Klerikalci se bahajo, da je narod za njimi, a bojé se pravega narodnega glasu.

Deželni zbor kranjski.

V seji dne 25. februarja je poslanec Globočnik predlagal zvišanje podpor učiteljem s 30 gld., kakor je priporočal odsek na 50 gld. učiteljem II., III. in IV. plačilnega razreda in po 30 gld. učiteljicam IV. plačilnega razreda. Ta predlog je tudi obveljal.

Glede pospeševanja vinstva na Kranjskem je sklenil deželni zbor dovoliti: za trtnico pri dež. prisilni delavnic 3900 gld., za vinarskega učitelja 1450 gld., za podpore kmetijskim podružnicam in občinam 1000 gld., za kemično preiskovanje vinogradov 150 gld., za brezobrestna posojila posestnikom 17.800 gld. Nadalje je deželnemu odboru naročil naj vzame 10.000 gld. na posodo za brezobrestna posojila vinogradnikom.

Dne 27. m. m. je dež. zbor sklenil, pozvati vlado, da predloži zakon o zlaganju zemljišč. Dež. predsednik je to obljubil.

knjigo vpisavši v njo njih duše, ker so svojemu bližnjemu in dobrotniku po življenju stregli. V svoji zvitosti se je režal, radujoč se o svoji modrosti, da je spet nekoliko duš zapeljal in jih v svojo knjigo zabilježil.

Za naklepe Dobravčanov zvedel je tudi stari Miha. Dobri in pošteni starec belil si je glavo dan in noč, kaj naj bi sedaj storil, odklonivši nesrečo od cele soseske. Odloči se, da hoče zapustiti svoj mlin in Dobravo ter se v svet podati, kamor ga nesejo noge.

„Ako je res tako, kakor se govori — misli si stari Miha pri sebi — da bode tedaj deževalo, ako mene ne bode več tukaj; vse jedno je, ali sem pod zemljo ali pa na zemlji, samo da nisem več v Dobravi.“

To izrekši, vzdigne se o polnoči, vzame svojo staro torbico, dene v njo kos kruha, trdega sira, dve ali tri

Glede mirovnih sodišč je deželni zbor naročil deželnemu odboru, naj se s pismenimi navodili vzpodbudi občine k osnovi tacih sodišč in preskrbi zanje obrazce za potrebne tiskovine; nadalje naj vse občine povpraša, bi li bilo potrebno upeljati taka sodišča, v prihodnjem zasedanju pa poroča o došlih poizvedbah.

Ko je bil razgovor o vodnih razmerah, je poslanec Hribar omenil prošnje posestnikov na Havptmanci, s katero se je deželni zbor že bavil, in pravi, da je iz prošnje razvidno, kako posestniki težko pričakujejo osušenja barja. Osušenja barja je že prava morska kača. Vprašanje se zavlačuje že desetletja, a še vedno ni rešeno. Po dolgih razpravah je deželni zbor l. 1889. končno vzprejel zadevni zakon, po katerem naj bi za osuševanje barja prispevala vlada 50%, Barjani 28%, dežela 12%

osoljene ribice, blagoslovi svoj mlin, se prekriža in podpirajoč se na svojo grbavo palico, poda se v svet.

Šele, ko je on odšel, pridejo Dobravčani k njegovemu mlinu s tem namenom, da bi ga ubili, ali začudili so se, ko so našli prazen mlin — dosedaj, če je prišel kdo o polnoči ali opoldan, našel je vedno starega Miho v mlinu. Rudečica oblije Dobravčane, ko jim je vest očitala, da hočejo nekaj groznega storiti, in da jih je sedaj krzen božja zadela.

Ko je zjutraj solnce začelo sijati, bil je stari Miha že daleč od Dobrave; in ta dan so se oblaki nakopičili in izmej oblakov je solnce tako pripekalo, da je človeka pot polival.

Stari Miha je počasi korakal po dolgi cesti ozirajoč se od časa do časa na svoje Dobravčane, da vidi, ali se bodo kmalu oblaki razbili in potolažili ljudsko nevoljo.

in mesto ljubljansko 10%. Ali deželni zbor je le obračal, obrnila je pa vlada. Dotični zakon ni zadobil potrjenja, nego odredilo se je, da se morajo najprej vršiti vodopravne obravnave. Te so dosti dolgo trajale. Končno je okrajno glavarstvo izreklo, da je osušenje dopustno. Z razsodilom okr. glavarstva je vlada nekaterim strankam priznala dosti več pravic, kakor jim je šlo, a samo stranke niso bile zadovoljne, nego so mislile, da jim gre še več pravic. Te stranke so vložile prizive zoper razsodbo okr. glavarstva in tu se je zgodilo nekaj, česar bi nihče ne bil pričakoval. Po § 57. vodnega zakona ima o prizivih v vodopravnih zadevah odločevati deželna vlada, a tega ni storila, nego vso stvar naložila močvirskemu odboru. Vlada je torej od močvirskega odbora nekaj zahtevala, česar bi nikakor ne smela zahtevati, toliko manj, ker močvirski odbor nikakor ne more biti nepristransk, saj mu je pred vsem na tem, da se barje čim prej osuši. Vlada bi bila morala sama razsoditi o vloženi prizivih, bodisi tako ali tako. Mej drugim je močvirskemu odboru tudi naročila, da mora natančno dognati množino preplavne vode. S tem je stvar odložena za več let, kajti če hoče močvirski odbor dognati množino preplavne vode, mora to opazovati več let, vsaj 5 let, če ne celo 10. Vse kaže, da je hotela na ta način pokopati ta važni projekt. Zlasti ako se pomisli, da znameniti strovkonjaki, kateri so sodelovali pri projektu, niso zahtevali tega, kar zahteva sedaj dež. vlada, ki gotovo nima na razpolaganje takih mož, kakršni so prvotni strokovnjaki. Vlada je obljubila, da bo podpirala uravnavo vipavskih voda. Za to bi bilo potrebno 400.000 gld., za osušenje barja pa 1.375.000 gld. A kakšen efekt bi imeli ti podjetji! Ako se uravnavajo vipavske vode, rešilo bi se 400 hektarjev sveta, a z osušenjem ljubljanskega barja celih 16.000 hektarjev. V primeri z Vipavo bi se torej smelo izdati za osušenje ljubljanskega barja celih 10 milijonov gld.! Z ozirom na uspeh, kateri bi imelo osušenje, je proračunjeni trošek majhen in zato je vsako zavlačevanje uprav neodpusten greh. Poslanec Lavrenčič je povedal, da bi Vipavci za uravnavo svojih voda radi „po mogočnosti“ prispevali. To se pravi prav malo ali nič. Barjani pa

hočejo plačati celih 386.000 gld.! Po proračunu Podhajskega dosegel bi se z osušenjem barja jako velik narodnogospodarski efekt, ker bi se vrednost sveta povišala skoro na tri milijone goldinarjev. Govornik pojasnjuje tudi, kakega pomena bi bilo osušenje za Ljubljano ter pozivlja vlado, naj vse formalitete čim prej dožene, da se začne s potrebnimi deli.

Dne 3. t. m. se je v deželnem zboru začela proračunska debata. O glavni razpravi se oglasi prvi dr. Majaron, ki slika težavno stanje rudniških delavcev v Idriji. Za osemurno delo na dan služijo po 10 do 12 gld. na mesec. Tretjina se odtegne za bratovsko skladnico, svetljava in streljivo in za rodbino ostane 8 gld. na mesec. Preskrbnina se onemoglim delavcem odmerja po sto let starem pravilniku, ko je bilo še vse ceneje. Govornik je priporočal resolucijo, v kateri se pozivlje visoka vlada, naj poskrbi za zboljšanje stanja idrijskih delavcev.

Klerikalni poslanec Ažman pravi, da deželni zbor ni za ljudstvo ničesar storil. To pa zato, ker katoliška stranka nima večine, in obe drugi stranki njene predloge podireta. Zato pa katoliška stranka ni letos stavila nobenega predloga. Potem je napadal narodno stranko.

Poslanec Lenarčič je izrekel svoje obžalovanje, da se je razdrlo dobro razmerje mej narodnima strankama. Tega je pa klerikalna stranka sama kriva. Potem pa govori o klerikalnih agitacijah pri volitvah in omenjal, da se je še v cerkvi na leci resnica grdo zavijala. H koncu pravi govornik, da ima krščanski socializem nekaj dobrega, a tudi mnogo slabega. Kmetom se že sedaj slabo godi, nahujskajte proti njim še delavce, pa jim ne bode družega kazalo, kakor izseliti se v Ameriko.

Poslanec Kalan je zagovarjal klerikalne agitacije, a je moral priznati, da klerikalci večkrat prestopajo dovoljene meje. Potem očita dr. Tavčarju, da izdaja narodnost.

Poslanec Tavčar je označil Kalanovo očitiranje za nesramno. On je že nekaj storil za narod in bode še. On spada mej tiste, ki nočejo, da bi v kranjski deželi zavladala tema.

Ko je on tako korakal po cesti, spremljal ga je od daleč satan pretresavši vse mogoče načine, s katerimi bi poskusil mlinarja Miho zapeljati.

Okoli poldneva, ko je solnce najhuje pripekalo, poda se starec v senco, da se tam malo odpočije. Komaj se je na travo ulegel, že pride iz druge strani človek ter se k njemu usede.

„Vročina je, kaj ne,“ ga nagovori, „ni dežja, pa tudi družega ne, to je proketo življenje na svetu.“

Ta neznani človek ni bil nihče drugi, nego satan sam. Starec samo z ramami migne rekoč: „Kaj čemo, tako je volja božja!“ Nato vzame svoj suhi sir iz torbe, se prekriža in začne jesti.

„A zakaj ti je ta trdi sir! Imam jaz boljše kosilo, reče oni ptujec, in iz svoje torbe potegne ravno pečeno svinjino ponudivši jo Mihi.

„Hvala!“ odgovori mlinar, „danes je petek in jaz v petek ne jem mesa.“

Ko to sliši oni tujec, odzame bitro mlinarju sir in riho in mu je ostala le še suha skorjica kruha. Misleč si namreč pri sebi hudič, da se bode mlinar sedaj, ko nima sira in ribe, lotil svinjine, akoravno je petek; ali stari Miha jo še pogledal ni, ampak žvekal je nadalje svoj trdi kruhek in še od tega majhnega kosa ponudi polovico neznanemu potniku.

To storivši pogleda na nebo, in ko vidi, da še noče deževati, vzdigne se na noge in gre dalje. Tudi oni neznanec se poda na pot, ali slana riba in mastna svinjina sta mu želodec ogrela, da se je začel potiti tako, da bi skoro počil od žeje. Začne preklinjati, rjaviti, letati od jedne žive meje do druge iskajoč vode, ali vse je bilo suho, nikjer kapljice vode.

Poslanec Hribar pravi, da je v narodnogospodarskem oziru deželni zbor mnogo storil. Nekateri veliki načrti se res niso rešili, ker jih je treba dobro proučiti. Ažman se je hotel najbrž le pred volilci opravičiti. V narodnem oziru ni vse tako, kakor bi moralo biti. Če se pa duhovnikom nemški dopisuje, zakaj dopisov ne vračajo. Pri železnica je treba vsak slučaj naznaniti dotičnemu ravnateljstvu. Samonemški pečati se uradoma odpravijo. Zveza z veleposestniki je, a narodna stranka ni ničesar odstopila od narodnih zahtev. Govornik misli, da je že sedanja šola dovolj verska. Vsak predmet se v verskem duhu poučevati ne dá, recimo računstvo ali slovnica. Mi smo svobodomiselni in tudi ostanemo. Borili smo se vedno zoper vodstvo škofov v politiki. Klun je nekdanj trdil, da nimajo škofje v politiki nič ukazovati, Kalan je pa priznal, da se dá njegova stranka predpisovati prepričanje.

Poslanec Schwegel je kot poročevalec pozivljaj poslanca Ažmana, naj imenuje tiste koristne predloge, katere je stavila klerikalna stranka, a sta jih drugi stranki odklonili. Če so kaj pametnega in koristnega predlagali, gotovo so našli podporo. Če bi tako, kot je Ažman, govoril kak poslanec, ki je v deželnem zboru zares kaj delal, bi se mu ne zamerilo. Predrznost je pa, da se je oglasil mož, ki vse zasedanje ni nič delal. Deželni zbor ni bil neploden, neplodni in nedelavni so klerikalni gospodje.

Potem je Schwegel poročal o deželnih potrebščinah in njih pokritjih:

I. Skupna potrebščina deželnega zaklada za leto 1897. se z zneskom 1.211.017 gld. skupno pokritje iz lastnih prihodkov z 151.284 gld., torej s primanjkljajem 1.059.733 gld. se odobri.

II. V pokritje tega primanjkljaja pobirati je leta 1897.: 1. 40% priklade na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa v proračunjenem znesku 139.634 gld. 2. Naslednje imenovane posebne naklade: a) Od porabljenih likerjev in vseh poslanih opojnih tekočin brez razločka na stopinjo alkoholovine od hektolitra po 15 gld. in od vseh drugih porabljenih žganih opojnih tekočin po stopinjah 100delnega alkoholometra za vsako hektolitersko stopinjo 30 kr. v proračunjenem znesku 350.000 gld. Ta naklada pod a) pobirala se bode le do uveljavenja zvišanega državnega davka na žganje in se s pobiranjem preneha precej, ko bo zvečan državni davek na žganje; b) od porabljenega piva v vsej kronovini po 1 gld. od hektolitra v proračunjenem znesku 80.000 gld. 3. 30% priklada na vso predpisano svoto vseh v izkazu c. kr. finančnega rač. oddelka z dne 5. julija 1896, št. 449/I, detajliranih neposrednih davkov z vsemi državnimi prikladami vred skupaj z 1.569.105 gl. v odpadlem čistem okroglem znesku 470.131 gld.

Politični pregled.

Verska šola. Gorenjeavstrijski deželni zbor je sklenil resolucijo, naj se upelje verska šola. O tem je bila precej burna debata. Dr. Ebenhoch je ponovil vse, kar se je že za versko šolo govorilo, in pri tem zopet pokazal vso njemu lastno plitvost. Pogreval je stare fraze o važnosti verske šole za narod, prestol in altar. Škof Doppelbauer je rekel, da je sedaj veronauk v šoli stranska stvar, ko bi moral biti glavna. Dolžil je novodobno šolo, da vzgaja socijaliste in pospešuje škilenje čez mejo. Zahteval je, naj se prepusti deželam, da šole uravnajo

po svoje. Več nemških liberalcev in nacijonalcev je pa opravičevalo sedanje šolo. Poslednji so tudi zavračali klerikalna očitavanja, kakor bi ne bili ravno tako dobri Avstrijci, kakor so klerikalci. Poslanec Hofreiter je izjavil, da so celo kmetje splošno zadovoljni s sedanje šolo, samo nekatere clajšave bi radi. Državno nadzorstvo je boljše od cerkvenega.

14 socijalistov bode v novem državnem zboru. Na Češkem jih je voljenih 7, na Moravskem 3, v Galiciji 2, v Šleziji in na Štajerskem po jeden. Velika mesta Brno,

„Vode, vode!“ začel je vpiti hudič, bolj je vpil, bolj se mu je ogrela kri in solnčni žarki so še močnejše pripekali izmej oblakov.

„Vode, vode!“ vpil je hudič in preklinjajoč ribo in svinjino, a najbolj starega Miha.

Ali vode ni bilo od nikoder. Ko se je hudič že napil in naletal, pade najedenkrat čisto utrujen in žejen pod senčni gaber in zaspi, že pol leta ni spal.

Še le tedaj, ko je on spal, začeli so se oblaki kopičiti, iz početka samo temni oblaki, potem temno-rjavi in h koncu temno-sivi, kakor daleč je bil gojzd, naganjajoči se kakor velike vojske, in pol ure ni trajalo in nad celo okolico Dobrave je začelo liti, kakor iz škafa in deževalo je od poldneva do polnoči — — —

Ko je dež prenehal, krene stari Miha zopet proti Dobravi in v svoj mlin. In glej! Še dandanes je v mlinu

ter melje in popravlja svoja kolesa, in Dobravčanom ne pride več na misel, da bi kaj slabega o svojem mlinarju mislili.

Nihče drugi kakor satan nas je prav za prav zapeljal, da smo po Mihovem življenju stregli, nihče drugi kakor hudoba — kakor Bog hoče, tako naj se zgodi — — so mej sabo govorili.

Ali hudič je ostal na svetu, bilježivši si v svojo knjigo, kakor nekdanj, tako sedaj grešne duše, samo od mlinarja Miha beži, kakor od svetnika, in vselej se peni od jeze, ko se spomni, kako je hotel prevariti starega Miha, a prevaril se je sam. In še dandanes mu po ušesih šumi vpitje: vode, vode! A voda je prišla, katero ima nekdo drugi višji od njega, kateri vlada nad zemljo in vodo.

Po hrvaščini prenaradil Samo.

Levov, Krakov in Gradec bodo v novem državnem zboru zastopali socialisti. Nemški liberalci so v več krajih podpirali socialiste.

Krščansko-socialna zmaga na Dolenjem Avstrijskem. Krščanski socialisti so na Dolenjem Avstrijskem zmagali z vsemi 9 kandidati v peti kuriji, v kmetijskih občinah pa s 7. Samo jeden nemški nacionalec je še voljen. Pri volitvi v peti kuriji na Dunaju so dobili krščanski socialisti 115.000 in socialni demokratje 88 000 glasov.

Volitve v Galiciji. Pri prvotnih in glavnih volitvah so bili v Galiciji veliki pretepi, ker se je jako nezakonito postopalo. V več krajih so se volitve vršile kje v kakem kraju, da nihče zanje vedel ni ali pa ponoči. To je kmete seveda silno razjezilo. Volilne komisije so na mnogih krajih pretepli. V Davidovu so žandarji ubili jednega kmeta, in vojaki, delajoč red, so postreljali tudi nekaj kmetov. Več rusinskih duhovnikov in na stotine kmetov kakor tudi več kandidatov so zaprli. Le z nasilnimi sredstvi se je doseglo, da so zopet voljeni za poslance prijatelji poljskega plemstva, za katero ljudje ne marajo, ker le narod molzejo.

Dogodki na vzhodu. Na Kreti je letos buknil znova ustanek. Podkurila ga je Turčija, da bi jej ne bilo treba Kreti dati tiste samouprave, katero je lani obljubila. Ko se je jela sestavljati nova žandarmerija, ki bi bila sestavljena iz inozemcev, je turška vlada nahujkala mohamedance, naj se spuntajo. Prišlo je do hudih bojov mej Turki in kristijani. Kristijani so bežali iz mest, mohamedanci so pa prihajali v mesto. Generalni guverner Berović-paša je moral skrivaj pobegniti s Kreta.

V tem klanju je pa nepričakovano Grška poslala nekaj vojnih ladij in vojakov na Kreto. To je vzbudilo veliko nevoljo ne le v Carigradu, temveč tudi pri vevlastih. Bale so se, da pride do občnega vstanka v Turčiji. Če Kreto pridobé Grki, bodo hotele Bolgarija, Srbija in Črna gora tudi od Turčije kaj imeti. To bi dalo povod velikanskim bojam na Balkanu. Boj bi se gotovo zanesel v Azijo. Prišel bi konec Turčije. Tega se pa vevlasti bojé. V tem se pač vjemajo, da Turki ne spadajo več v kulturno Evropo, a ne vedó, kako bi razdelile turško dedščino. Vsaka bi rada imela najmastnejše kose. Nevoščljivost mej vevlastmi je tako velika, da skoro gotovo pride do evropske vojne, ko bode sultan moral pobrati svoja kopita iz Evrope. Zato pa skušajo vevlasti dotični trenotek odložiti. Pozvale so zatorej Grško, naj svoje ladije in vojake odpokliče s Kreta, češ, bodemo že mi same preskrbele, da Kreta dobi znatno samoupravo, mnogo znatnejšo, nego se je lani obljubila. Evropske vevlasti so celo izkrcale nekaj pomorščakov za varstvo v primorskih mestih. Ko so Grki hoteli s silo vzeti glavno mesto Kanejo, so nanje streljale evropske vojne ladije s topovi. Varnosti na Kreti sedaj ni nobene. Požgali so že večino sel. Celo v Kaneji, kjer imajo vse evropske vevlasti izkrcane pomorščake, je bil boj mej kristijani in Turki. Ker Grška zahtevam vevlastij neče ustreči, so poslednje sklenile z ladjami obkoliti Grško in Kreto, da Grke prisilijo mirovati. Kako bi uredile razmere na Kreti, o tem pa vevlasti še same niso na jasnem. Govori se, da vse vevlasti pošljejo na Kreto vojakov, da bodo naredili red.

Dopisi.

Iz Šent Jerneja, 7. marca. Žrebci so prišli iz Ljubljane. Dobili smo zraven treh starih dva nova. Ali obžalujemo, da nam niso jednega vsaj noriške pasme dali, ali Aubri-plemena. Naši dolenski konji nimajo prave veljave. Dolg bicelj, tanjke noge, premalo života. Preveč polnokrvnežev-žrebcev nam dajete. Za tek ni treba toliko konj, več za vlako. In tudi za kočije ne iščejo več toliko polno- polovicokrvnežev. Dva lepa Aubri dosežeta prej ceno 600 do 800 gld., kakor pa potomca kakega Wilsforda. Imamo že več let Eddota, ali veliko njegovo glavo ko brenta, podedujejo mladiči in rog mu je slab. Ker se že na to misli, plemo živali popraviti, bi bilo dobro, da se pri nas želje konjerejcev malo upoštevajo in te so, da se dobi močnejša žival. — Izvedeli smo, da so Cistercijenci kupili samostan v Zatičini. Kostanjeviški je bil tudi jedenkrat last tega reda. Stari ljudje pravijo, da so bili pred 50 leti v Zatiškem okraju lepi

ljudje. Ženske kakor moški so bili krasne rasti. Tako tudi v kostanjeviškem okraju. Ta lepa pasem je zdaj izginila, preveč je v zatiškem okraju žganjepitje zatrlo ljudstvo. Pred kratkem je „Slovenski Narod“ pisal, da ni dobro, če se v naši deželi preveč samostanov nahaja in da so Cistercijenci v slabem spominu. Mi bi temu ugovarjali, tedaj ko so v Zatičini bili, se žganjepitje še ni udomačilo mej tamošnjimi ljudmi in morebiti se bode to zgubilo, ko zdaj zopet tje pridejo. — Mi bi jih tudi radi imeli v Kostanjevici, ker naši duhovniki so preveč v politiki vpreženi in bi imeli v samostanu duhovnike, ki se za posvetne neumnosti ne brigajo. Pa se ve, to je tako moje skromno mišljenje, ne vem, če so zdajšnji Cistercijenci slovenskemu narodu dobri prijatelji, ali so nemški redovniki, kojim je slovenska narodnost deveta briga, ali še na poti. To boste drugi že boljše vedeli.

Slovenske in slovanske vesti.

(Zmaga na Koroškem.) Z velikim veseljem je nas napolnila novica, ki smo jo dobili iz tužnega Korotana, v celovškem

volilnem okraju zmagal je s 117 glasovi slovenski kandidat, gosp. **kanonik Lambert Einspieler**. Nasprotnik Kirschner je dobil

114 glasov. Nič ni pomagalo nasprotnikom, da so se bili nakrat tudi slovenščine naučili in jo rabili po shodih. Slovenec na Koroškem vstaja in nemške gospode je strah. Lambert Einspieler je prvi slovenski poslanec na Koroškem. S tem je pa le deloma popravljena krivica, ki se je godila 120.000 koroškim Slovencem v tem, da v državnem zboru niso bili niti zastopani.

(Narodna zmaga.) Različni klerikalni življi so se bili zvezali v Ljubljani in po gorenjsko-notranjskih mestih. Da bi lažje zmagali, klerikalci niso nastopili v svoji pravi podobi, temveč so se bili zavili v ovčjo kožo krščanskega socializma. Zavedni prebivalci slovenskih mest so pa pokazali, da v njih ni tal za klerikalizem, in izvolili z veliko večino **narodne kandidate**. V Ljubljani je zmagal gospod **Josip Kušar** z večino nad 300 glasov. V gorenjsko-notranjskih mestih je dobil **dr. Andrej Ferjančič** 558 glasov, dočim jih je dobil kurat Koblar, najnovejši pristaš klerikalne stranke, samo 338 glasov. Na Dolenjskem je bil izvoljen dvorni svetnik **Fran Šuklje** jednoglasno. Slava zavednim volilcem!

(Volitve po Slovenskem.) V peti kuriji na Kranjskem je voljen klerikalni kandidat dr. Janez Krek z 730 glasovi. Narodni kandidat Matija Kunc je dobil 164 in socialist Fran Železnikar z 38 glasovi. — V kmetskih občinah je zmagala tudi klerikalna stranka z vsemi svojimi kandidati. V ljubljanskem volilnem okraju je voljen dr. Šusteršič z 224 glasovi, v gorenjskem volilnem okraju Josip Pogačnik z 156 glasovi, 104 glasove je dobil Tomo Zupan, ki bi bil tudi gotovo zmagal, da ni v zadnjem trenutku, najbrž vsled pritiska klerikalne gospode, umaknil kandidate. V notranjskem volilnem okraju je voljen dr. Žitnik z 105 glasovi. Narodni kandidat Garzarolli je dobil 58 glasov. V trebanjskem volilnem okraju je zmagal Fran Povše z 82 glasovi, narodni kandidat Fran Višnikar je dobil 58 glasov. V novomeškem volilnem okraju je voljen Viljem Pfeifer z 165 gld. Tak izid je posledica strankarskih klerikalnih agitacij in pritiska. Sedaj je vidno, zakaj so klerikalni poslanci tako hiteli iz deželne zbornice, ko se je imelo sklepati o tajnih volitvah. S tem so onemogočili sklepanje o tej stvari, ker morajo za vsako premembo volilnega reda biti navzoče tri četrtine poslancev, in morata dve tretjini navzočih poslancev glasovati za premembo. — V Trstu je voljen pri volitvi v peti kuriji Italijan Hortis z 14.109 glasovi, slovenski kandidat Nabergoj je dobil 6462, in socialist

Učekar 4464 glasov. V Trstu volijo naravnost poslanca, ne po volilnih možih. — V Istri je v peti kuriji vsled silnega pritiska Italijanov propal slovenski kandidat dr. Luginja in je voljen Italijan dr. Bartoli. To se je pa zgodilo le vsled silnega pritiska Italijanov in sleparij pri prvotnih volitvah. Upati je, da se ta volitev ovrže. — Na Goriškem je voljen v peti kuriji dr. Anton Gregorčič, v slovenskih kmetskih občinah grof Alfred Coronini, v italijanskih kmetskih občinah župnik Zanetti. — Na Koroškem je voljen v peti kuriji milijonar dr. Lemisch, v kmetskih občinah so pa voljeni jeden Slovenec in štirje narodni Nemci. Na Štajerskem je voljen v peti kuriji župnik Žičkar. V kmetskih občinah je pa na Dolenjem Štajerskem voljen dr. Gregorec, Robič in vitez Berks.

(Druga železniška zveza s Trstom.) Česki deželni odbor je sklenil pozvati vse tiste zastope, kateri se potegujejo za zgradbo druge železniške zveze s Trstom čez Celovec, Škofjo Loko in Divačo, naj se skličejo na posvetovanje v Prago, da se zjedinijo, kake korake je storiti, da se doseže imenovana zveza.

(Umrl) je dne 15. t. m. popoldne nagloma odvetnik gospod dr. Viktor Supan, urednik „Slovenskega Pravnika“, svoječasn član intendance slovenskega gledališča, jako ljubezniv in občečisljen mož, v starosti 33 let. Pogreb bil je veličasten. Bodi vrlemu možu časten spomin!

(Klerikalni pritisk.) Kake cvetke poganjajo na vrtu klerikalnega fanatizma za časa tekočih volitev, dokazuje sledeče pismo: G. France Tomažič, Janežovo brdo št. 13. S tem se Vam daje na znanje, da ne bodete več starešina podružne cerkve sv. Frančiška na Janeževem brdu iz razlogov, katere si lahko sami mislite. Ob enem se Vam še to naznanja, da nikar več ne hodite v zakristijo na Premu. Farni urad Prem, dne 4/3 1897. Nik. Križaj, župnik. Farni pečat. — Na tak in enak način dela klerikalna stranka! Omenjamo le še to, da je ta bojeviti in osvetljivi župnik poslal še dvema nasprotnima mu volilcema na Premu taki pismi.

(Slovence odganjajo iz Gorice) Goriški magistrat je začel pediti Slovence iz Gorice kar po odgonu. To se je zgodilo že nekaterim rodbinam. Nekega J. Pertouta iz Čepovana so poklicali v petek popoldne na magistrat; očeta rodbine so ondi kar zaprli, da doma niso ničesar vedeli, kam jim je prešel oče. Drugi dan pa so poslali kar voz pred njegovo stanovanje in — odpeljali vse vkup v Čepovan. Mož je preživel s poštenim delom sebe in rodbino; zategadelj ni opravičenega razloga za odgon. Toda mož je znan Slovenec; zategadelj so laške babnice že pred par tedni stikale glave in pripovedovale, da ga odženo iz Gorice. To se je tudi zgodilo.

Razne vesti.

(Cigani pred porotnim sodiščem.) Dne 3. t. m. pričela se je porotna obravnava proti tatinski družbi dvanajstorice ciganov. Razprava je jako obširna zaradi množine kaznivih dejanj, ki se podtikajo obtožencem. Prva tatvina se je zgodila leta 1889, zadnja pa pred par meseci. Na

zatožni klopi so bili: 1.) Andrej Hudorovič, po ciganski „Taci“, 36 let star, rojen na Kostanjevici pri Gorici, vsled česar se tudi imenuje „Goriški“. Krščen je, kakor vsi ostali obtoženci, po rimsko-katoliškem obredu, oženjen je pa po ciganski. Pravi, da je kovač; bil je že dvakrat

radi hudodelstva tatvine kaznovan. Vsi cigani pravijo, da se ga bojé, ker je hude jeze. — 2.) France Hudorovič, po ciganski „Čor“, je 57 let star, rojen pri Postojini, še nekaznovan in tudi po ciganski oženjen. Obnašal se je jako dostojno, govoril le, če se ga je vprašalo in sprva pljuval je le v svoj klobuk, pozneje pa se je že toliko udomačil, da se mu tudi tla dvorane niso več smilile. — 3.) France Hudorovič, rojen na Hrvaškem, je 37 let star in še neoženjen. Po svoji obrti je kovač, sedaj pa kaznjene v Gradiški. Obraza je neprijetnega s precej potuhnjenim izrazom. — 4.) Andrej Hudorovič, po ciganski imenovan „Jandra“, slišati ni hotel na nobeno teh imen, meneč, da se s tem najbolj zagovarja, če ne prizna, kdo da je. Vendar mu to ni nič pomagalo, ker so ga vsi ostali pripoznali za „Jandro“. Star je 25 let ter zaradi tatvine že kaznovan. Rojen je na Kukuljanovem ter še ni oženjen. Pravijo, da je brat tretjetoženega, toda v tem oziru ni najti potrdila dozdevnih bratov. Drug drugega nočeta pripoznati in „Jandra“ celo meni, da nima sploh nobenega brata. Vender, če se ju primerja po obrazu, sta si oba podobna, kakor si morata le brata podobna biti; le to je, da ima „sin Luke“ ščetinaste lase, „Jandra“ pa bolj voljne. Postave sta pa jednake, kakor tudi izraza v obrazu. — 5.) Zvita buča in malopridnež v nežni mladosti je Matija ali Matevž Hudorovič, tudi Hudorobec, sploh „Matijče“ imenovan. Star šele 17 let je vender že udeležen pri mnogih, osobito konjskih tatvinah. Imel je pa pri takih tudi smolo, ker se je zapored zgodilo, da ga je ukradeni konj vrgel raz sebe. Toda to ga ni plašilo, ker je fant pogumen, tako da utegne postati še poseben mojster v svoji stroki. Postave je bolj majhne in živih očij, sicer pa je jako zgovoren. Rojen je v Kamniku, in obtožba trdi, da so si tretje in četrtotoženi ter „Matijče“ rodni bratje, kar so vsi trije zanikali, češ, da se niti ne poznajo. — 6.) Pavel Hudorovič (napačno Janez Levakovič), po ciganski pratiki imenovan „Rankina“, je rojen v Šmariji, 32 let star in še neoženjen. Pri njem so ljudje vidili časih po 500 do 600 goldinarjev denarja. Gostilničarji ga hvalijo, da rad za pijačo daje. V istini je bil večkrat pijan, pri katerih prilikah vzkipi tudi njegova narava do očitne sile. Tako se je nekoč napil, se sprijel s prijateljem „Tucijem“ ter ga slednjič udaril s kolom po glavi, a takoj po pretepu sta se pobotala in sedaj o tej poškodbi nikdo nič vedeti noče, niti „Tuci“ niti „Rankina“. Vprašana, kako to, da sta se po pretepu takoj pobotala, nista dala nobenega odgovora. Mestu njiju izpregovoril je oče „Čor“, češ, „cigani se potolčejo, pa se zopet pomirijo“. — 7.) Katarina, tudi Ana ali Barbara Hudorovič, po ciganski „Dava“, je 25 let stara, v Podgori pri Gorici rojena ter po ciganski s „Tucijem“ omožena. Glede beračenja pravi, da je to ciganska pravica. — 8.) Njej družica je njena mati Katarina Hudorovič starejša, po ciganski „Katica“ imenovana. Stara je 50 let, rojena v Kužliji pri Brodu. — 9.) 23 let stari, na Koroškem v Mitterwinkelu rojeni Simon Held. Pravijo, da še ni bil nikdar kaznovan. Imel je pač srečo, da ga železna roka pravice še ni dosegla! On trdi, da je godec, vender pri njem niso našli nobenega instrumenta za godbo, pač pa puško-dvocevko. — 10.) Simonu Heldu po obrazu podobna je Jožefa Held, o kateri se ne vé, jeli je njegova prava sestra ali pa po cigansko poročena žena. Stara je 22 let, rojena pa nekje na Koroškem, kje, ne povedó nobene knjige. Krščena je, kje, se pa tudi ne vé. — 11.) Marija Held, 60 let stara, v Št. Petru pri Novem Mestu ali pa v Kanalu pri Gorici rojena, je baje mati Simona Helda in menda tudi Jožefe Held. Zanesljivo pa to poročilo ni, ker se sploh ne vé, ali sta Simon in Jožefa brat in sestra, ali pa mož in žena, ali pa oboje. Rekla je, da si pošteno

služi kruh s tem, da poje, pa tudi še pleše, če je treba. Gibčnost še prebiva v njenih udih, vsaj se je v dokaz izvrševanja plesu pred sodiščem kar zavrtela. — 12.) Zadnetoženi je France Hudorovič, sin Antona; fant je 16 let star, v Kalcih rojen in še nekaznovan. Na vsak način napravlja najboljši utis izmed obtožencev. Prič se je zaslilo 168, mej njimi tudi nekaj ciganskih, katerih pričevanje ni bilo dosti vredno, ker cigan prisega za jeden krompir, kakor je rekla stara ciganka. „Tuci“ je bil duša in glava tatinski družbi. Izvršil je vsega skupaj sedemnajst tatvin ter napravil škode za 2300 gld. Samo konj je pokradel 13, mej njimi take v vrednosti po 300 gld. Veljal je pri ciganih za dobrega ciganskega tatu. Dobro pomoč pri svojem delu imel je „Tuci“ v svoji ženi „Davi“ in tašči „Katici“. Vedno sta hodili z njim; najprvo sta lazili okrog hiše, potem pa prosili v hiši za dar božji ali za prenočišče, pri tem pa izpazili, kje in kaj bi se najbolje in najboljše pokradlo. In res, kadar in kjer sta Dava in Katica dan poprej prosjčili ali nočili, vedno je bilo tam še tisto noč ali dan pozneje pokradeno. In pokradeno je bilo, naj sta dobili dar božji in prenočišče, ali pa ne. — Zanimivo je to, da se je vedno našla ciganska palica ondi, kjer je bilo pokradeno. To stvar pojasnil je cigan, priča Pavel Bradjič, tako, da se pusti palica ležati radi tega, da pes ne laja. „Tuci“ je celo vtajil, da zna pisati. Toda tekom obravnave se je pa izkazalo, da Tuci zna ne le pisati, nego da se razume celo na zdravniške recepte. Priča France Einšpilar iz Sveč na Koroškem je kupil od Tucija kobilo. Ker je pa bila kobila zelo huda, hotel je Einšpilar kup razdreti. „Tuci“ je pa potolažil kupca in mu dejal, da mu zapiše take „arcnije“, da bode kobila takoj krotka, če jih izpije. „Arcnije“ pa bo dobil na Tucijevi recept v lekarni. Mož seveda tega ni popolnoma verjel, vender je spravil po zdravniku Tuciju zapisani mu recept. Pri obravnavi je Tuci resno zagovarjal svoj recept, češ, to je še vsega konja ukrotilo; pri tem je tudi izdal svojo skrivnost, rekoč, da se ta medicina napravi iz „muškat rož“. Toda Tuci ni samo nevaren konjski tat, on je tudi mož silovit in nevaren življenju. Vedno je bil oborožen, če ni imel puške pri sebi, pa je imel dolg in ostro nabrušen nož. — Cigan „Rankina“ obtožen je več hudodelstev in prestopkov, v prvi vrsti seveda tatvin konj, ko jih je zakrivil tako kot neposredni storilec sam ali v družbi z drugimi cigani, kakor tudi s tem, da je od družih neznanih tatov ukradene konje v denar spravljaj. Ukradel je skupaj 8 konj ter napravil škode za 1299 gld. 40 kr. — Stari „Čor“ obtožen je, da je ukradel v družbi z drugimi tri konje in 1 koštruna v skupni vrednosti 384 gld. — Sedemnajstletni „Matijče“ ukradel je v teku par mesecev 7 konj, vrhu tega pa tudi 1 prešiča, 1 kravjo kožo, več kosov svinjskega mesa, potem mnogo štacunskega blaga. Škoda, katero je napravil, znaša skupaj 1007 gld. — Cigan France Hudorovič, sin Luke, obtožen je radi treh konjskih tatvin, katere je izvršil v družbi z drugimi cigani. Tudi po njem provzročena škoda presega svoto 300 gld. — Istotako obtožen je cigan „Jandra“. — Cigan France Hudorovič — sin Antona — tožen je samo radi tega, ker je baje, kar se mu pa ni moglo dokazati, pomagal ukradene konje poprodajati, oziroma, ker je pri dotičnih kupcijah mešetartil. — Ciganki „Dava“ in „Katica“ nista sami nobene tatvine izvršili. Odkazana jima je bila druga naloga. Malone pri vseh tatvinah bili sta od storilcev odposlani, da poizvedujeta krajevne razmere in tako olajšata izvršitev dejanja. Mej tem, ko sta ciganki po hiši ljudi nadlegovali in beračili, imeli so drugi ciganje priliko, ogledati si hleve in podučiti se o tem, kako se dá tatvina najlože izvršiti. — Rodbina Held

obdolzuje se tudi različnih tatvin, koje se ji pa ne morejo dokazati. Pri Mariji in Jožefi Held našlo se je sicer več ukradenih reči, vendar pa ni izključeno, da so se iste pri aretovanju, ko so se tudi stvari neke druge ciganske družbe skupaj znesle, s Heldovimi stvarmi le slučajno pomešale. Konečno obtožujejo se vsi obtoženci prestopka vlačugarske postave, "Tuci" in Rankina pa še prestopka orožnega patenta. — Porotnikom stavi se skupaj 94 vprašanj. Po tri in polurnem posvetovanju proglasi načelnik g. Zor porotniški izrek, s katerim se vsa vprašanja, izvzemši gledé obtožene rodbine Held, z malimi izjemami potrjujejo. — Na podlagi tega izreka so bili Simon Held, Jožef in Marija Held od obtožbe takoj oproščeni, ostale obtožence pa je sodišče obsodilo, in sicer Tucija na 7 in pol leta težke ječe, Čora v dve in pol leta težke ječe, Rankino na 7 let težke ječe, Franca Hudoroviča, sina Luke, na 2½ leta težke ječe z jednim postom v vsakem mesecu, Davo na 15 in Katico na 8 osem mesecev težke ječe poostrene s postom, Franc Hudorovič, sin Antona, pa samo radi vlačuganja na zapor 24 ur. Po prestani kazni pridejo vsi razun zadnjeimenovanega pod policijsko nadzorstvo. Vsi obtoženci so zadovoljni s sodbo in kazen takoj nastopijo.

(Ubegel norec.) Dne 13. t. m. pripeljal je Anton Torkar, posestnik na Bledu, v norišnico umobolnega Ivana Pretnarja, kateri pa je v Ljubljani ušel. Stražnik Miha Torelli prijel ga je v Florijarskih ulicah, ko je pretepal otroke, ter ga privedel na magistrat, kjer pa je tako razbijal, da so ga komaj s silo ukrotili in odpravili v norišnico.

(Nesreča na južni železnici.) Grozovita nesreča se je pripetila dne 13. t. m. popoldne ob polu 3. uri na železniški progi mej Borovnico in Logatcem — malo nad takoimenovanim Štampetovim mostom. Šest težakov je popravljalo na omenjenem mostu železniško progo mej tem, ko se je počasi pomikal mimo njih proti Logatcu vozeči tovorni vlak; v tem hipu pa pridrdra izza ovinka po nasprotnem tiru, kjer so delavci delali, izvanredni poštni vlak, vozeč italijanske delavce, z nenavadno hitrostjo in podere delavca Jerino, doma z Vrhnike, ter ga spravi stroj pod se in ga zdrobi tako, da ni bil več človeku podoben; le pod kolenom odtrgana mu noga ostala je nepoškodovana. Drugega delavca, Tomaža Suzmana, doma iz Laz pri Borovnici, je sunil stroj s tako silo na stran, da je tudi takoj mrtev obležal, četudi ni bilo na telesu opaziti kakih poškodb. Tudi vodja delavcev bi bil našel smrt pod strojem, da ga ni zadnji trenutek zgrabil za obleko in ga v stran porinil nek delavec. Ponesrečenca bila sta še mlada in oba oženjena. Jerina je bil imenovan prav istega dne pomožnim železniškim čuvajem in se je bil že preselil v določeno mu čuvalnico, a ker še ni prevzel službe, pomagal je delavcem in tako našel smrt.

(Samomor.) Jakob Presetnik iz Stožic je 10. t. m. ob 5. uri vstal in rekel svoji ženi „Zdaj se grem obesit“. Šel je iz sobe in se res obesil. Ko so ga našli, je bil že mrtev. Uzrok samomoru je čudovito malenkosten. Presetnik je bil dolžil dva moža, da sta v Ljubljani obiskala neko hišo, radi katere se je zadnji čas mnogo govorilo s prižnic. Dotična rahločutna Posavca sta Presetnika tožila in ker sta imela celo vrsto prič, pripravljenih s pri-sego potrditi, da moža nista prestopila praga rečene hiše,

je bil Presetnik gotov, da bode obsojen. Presetnik pa zakonsko zvestobo visoko čislajočima Posavcema ni privoščil nikacega zadoščenja in se je raje obesil, kakor da bi se bil dal obsoditi na nekaj dni v zapor.

(Roparski umor.) V grebinjskem klostru so roparji napadli in umorili posestnika Lovra Prepelja blizu njegove hiše in mu ukradli 700 gld. Morilce so orožniki že vjeli.

(Potres.) Dne 12. t. m. ob 5. uri 50 minut zjutraj je bil v Gorici rahel podzemeljski sunek. Začutili so ga le nekateri.

(Samomor cerkovnika.) V Kozani na Goriškem je cerkovnik Maurič skočil z zvonika in se ubil. Kaj je bilo povod samomoru, ni znano. Nekateri ljudje pravijo, da se mu je bilo smešalo v glavi. Zapustil je ženo s tremi nepreskrbljenimi otroci.

(Odklonjen časten grob.) Na Dunaju je umrl pred kratkem bivši dunajski podžupan dr. Richter. Načelstvo liberalne stranke na Dunaju se je obrnilo do mestnega sveta, da bi se temu možu dovolil časten grob, a mestni svet je to željo odrekel.

(Samomor iz obupnosti.) Grajščinski najemnik Flecker v Pilniakiju v Galiciji je nadavno omožil jedno svojo hčer na Dunaj. Te dni je pa dobil z Dunaja poročilo, da je njegova hči umrla na porodu. Vsled tega je ženo in drugo hčer od žalosti zadela srčna kap. On se je pa iz obupnosti ustrelil.

(Prevara za dedščino milijonarja.) Na Dunaji so zaprli 50letno Barbo Hörl, soprogo upokojenega železniškega uradnika, ki je živela od 24. leta v intimnem razmerju z milijonarjem Walcherjem. Da bi bila njegov dedič, kupila je od neke delavke 8 mesecev staro dete in nalagala Walcherja, da je njegov oče. Stari milijonar je bil te vesti tako vesel, da je pripisal svoje milijone otroku, ljubici 100.000 gld., svojim sorodnikom pa samo neznatne svote. Anonimno pismo je razkrinkalo sleparstvo Hörl-ovke, katero so na to takoj izročili sodišču.

(Nesreča pri podiranju.) Ko so v Berlinu podirali neki vodnji stolp na ozemlju obrtne razstave, se je stolp nakrat zrušil in tri delavce ubil, pet pa težko ranil.

(Morilec Hradil.) V ogerskem mestecu Nagy-Marmarod so prišli tolovaja 23letnega Alfonsa Hradila, rodом iz Moravske. Tolovaj je priznal po dolgem obotavljanju, da je dne 5. januarja t. l. v Budimpešti umoril in oropal ženo delavca Kocha. Priznal je tudi, da je dne 27. januarja t. l. na Dunaju poskusil umoriti in oropati gospo Slavikovo. Taji pa neki drugi roparski umor, katerega oblasti pripisujejo tudi njemu. Ta nevarni hudodelec je priznal cinično še to, da bi bil pomoril na Dunaju še štiri osebe, da ga niso prej prejeli. — Dokazano je, da se je Hradil preživljal že par let sem samo s tatvino, z goljufijo in vsakovrstnim hudodelstvom, toda policiji ni bilo lahko nadzorovati ga, kajti imel je celo vrsto dokumentov, glasečih se na najrazličnejša imena. Tolovaj je prilično intelgenten, kajti izvršil je bil 8 razredov meščanske šole. Njegov oče živi na Moravskem, kjer ima posestvo, toda že pred leti je zavrzel popačenega sina.

(Trije psi, vredni 30.000 frankov.) Mej darovi, ki jih je poslal ruski car Meneliku, nahajajo se trije lovski psi, vredni 40.000 frankov.

Poučne stvari.

Kompost ali mešanec. (Dalje.) Korenine jednih kakor družih, so veliko globokejši umeščene, one so pa tudi dosti redkejšje, posebno pa na široko razpeljane. Ako takrat, kadar trte ali sadno drevje zasa-

jamo, umetna gnojila uporabljamo, to je, ako korenine trt ali sadnega drevja pri saditvi sé zemljo pomešano z umetnim gnojilom prave kemične sestave obsipljemo, in ako je tudi zemlja sama, v katero trte zasajamo

prava; po tem ni dvoma na dobrem uspehu, ta je neizostanljiv. Ali kako pa gnojiti z umetnimi gnojili trtam in sadnemu drevju, ko te, oziroma ko so že bolj odrastle, ko se korenine s svojimi dnožnimi konci, na katerih se ravno hrano srkalni organi nahajajo, ko se torej ti od trte, oziroma od drevesa še jako oddalijo. Ako se prav blizu okolu debel umetno gnojilo potrosi ter podkoplje, kakor pri zasajanji, nima to pravega uspeha, ker korenine že veliko dlje sežejo. Ako ga pa čez in čez po površji zemlje med trtami ali sadnim drevjem potrosimo ter podkopljemo, po tem treba ga je pa vsaj desetkrat toliko, kakor na travniku, da postane uspeh vidljiv in pameten gospodar reči mora pa k temu: „to se pa nikakor ne izplača, to je predrago“. In k temu je istinito tako. Res, da si možje, kateri so

za priporočanje gnojilne vinogradov z umetnimi gnojili veliko bolj uneti, kakor pa v tej skušeni, tudi iz te zadrege pomagati vedó. Oni pravijo, potem se pa umetno gnojilo s kompostom ali mešancem pomeša, pa ga ni toliko treba. Res je to. Toda spominja nas pa ta nasvet na moža, kateri je špeh na maslu cvrl. In ko so ga ljudje prašali, zakaj pa to delaš, saj je vender cvrti špeh že sam na sebi prav dober, čemu ga toraj še le na maslu čreš? On jim je pa odgovoril: „boljši je pa le boljši“. Kaj hočemo pa s tem povedati? Nič drugzga kakor to, da kdor kompost prav ocenjuje, in ga temu primerno tudi v pravi kakovosti in pravi kolikosti v svojem gospodarstvu napravlja, umetnega gnojila sploh nič ne potrebuje. Ne potrebuje ga za travništvo, ne za poljedelstvo, še najmanj pa za vinogradstvo ali sadjarstvo. (Konec prihodnjic.)

Tržne cene v Ljubljani

17. marca 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 20	Špeh povojen, kgr.	66
Rež,	6 30	Surovo maslo, „	70
Ječmen, „	5 50	Jajce, jedno	2
Oves, „	6 20	Mleko, liter	10
Ajda, „	7 —	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	7 —	Telečje „	62
Koruza, „	5 —	Svinjsko „	60
Krompir, „	2 20	Košturnovo „	40
Leča, „	11 —	Pišanec „	70
Grah, „	13 —	Golob „	20
Fižol, „	10 —	Seno, 100 kilo	2 25
Maslo, kgr.	94	Slama, „	2 25
Mast, „	70	Drva trda, 4 metr.	6 70
Špeh svež	62	„ mehka, 4 „	4 80

Domačija

skoro sredi trga, z zidano hišo v jedno nadstropje, s tremi sobami, prodajalnico in z vsem, kar zraven spada, z lepim vrtom z grozdnimi trtami in sadnimi drevesi, z velikim vinogradom z lepo trto, katera je jako rodovitna, in se v njem pridela ob slabem času 50 velikih veder vina, z dvema lepima gozdoma z bukovino in brastovino namešanima in z dvema travnikoma se **takoj proda**. Hiša ima pravico za gostilno in kramarijo in je pripravna za vsako trgovino ali obrt ker stoji na ugodnem kraju. Kaj več pove **Peter Maurin**, posestnik v Radečah pri Zidanem Mostu.

V Zerovnici na Gorenjskem

tik železniške postaje je **na prodaj**

hiša št. 28

z gospodarskimi poslopji in lepim sadnim vrtom, dalje njive za 35 mernikov posetve in dva drvošča skupno ali pa tudi po kosih.

Natančneje se poizvé pri posestnici **Mini Smolej v Zerovnici hišna št. 28, pošta Lesce**.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke.

L. Mikusch

tovarna družina

Ljubljana, Mestni trg 15.

Najnižje cene

Peter Keršič

izdelovalec vozov

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

izdeluje in ima tudi v zalogi (361-2)

raznovrstne vozove, štajerske
bagerle, na pol pokrite kočije,
Landauerje, toverne vozove itd.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izbornu delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Zmešane lase

kupuje

po najvišjih cenah

od 4½ kile počenshi, že od 1871. leta obstoječa trgovina z lasmi

Filip Weil

Dolni Kralovice (Unter-Kralowitz) na Češkem.

P. S. P. n. čitatelje te anonce opomnim, naj opozore na mojo adresu zbiralce zmešanih las.

 Prihodnja številka „RODOLJUBA“ izide dne 3. aprila 1897.

Loterijske srečke.

Praga, dné 3. marca:	63, 43, 37, 73, 21.
Dunaj, dné 6. marca:	80, 21, 73, 9, 20.
Brno, dné 10. marca:	74, 10, 72, 63, 49.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa ob enem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke.*****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehalo na živcih ali v želodcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerihi slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača.

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilega slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalo vsem prikupi. *****

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vendar uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo pa okus vsakomu.*****

Mani diži najbolje!

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od največjavnih strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prečiščena. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus tuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada.

Prošnja ■ Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani natisnjenega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.